

WPROWADZENIE

Problematyka gospodarki światowej, szeroko rozumiana, jest bardzo istotna z punktu widzenia badań naukowych, a także realizacji procesów dydaktycznych. W latach 90. Polska uczyniła postęp w procesie otwierania się gospodarki, zwłaszcza w kierunku państw Zachodu. W obliczu podpisania traktatu akcesyjnego między Polską a Unią Europejską wzrosło zapotrzebowanie na publikacje dotyczące międzynarodowych stosunków ekonomicznych, szczególnie ze strony szkół wyższych zarówno publicznych, jak i prywatnych.

W pracy niniejszej podjęliśmy kilka tematów, które rzadziej pojawiają się w literaturze przedmiotu. Jako pierwsze zamieszczono opracowanie pt. *Gospodarka światowa w ostatnich trzech dekadach XX wieku*, które stanowi punkt odniesienia do następnych zagadnień. Omówiono w nim obszernie uwarunkowania i bariery gospodarki światowej w latach 1970–2000, kładąc szczególny nacisk na skutki załamania się światowego systemu komunistycznego, transformację ustrojową w Europie Środkowowschodniej, kryzysy ekonomiczne, inflację i bezrobocie, zmiany polityki ekonomicznej oraz narastające zadłużenie wielu krajów świata. W następnej kolejności przeanalizowano m.in. takie problemy, jak: zmiany w przemyśle i rolnictwie, przemiany w handlu międzynarodowym, tendencje integracyjne w Europie i w świecie, narastanie współzależności międzynarodowych (globalizacja, działalność korporacji transnarodowych, przepływ kapitałów).

W studium pt. *Nowa ekonomia instytucjonalna: nowe spojrzenie na istotę gospodarowania i rozwój* przedstawione zostały podstawowe założenia i główne problemy, podejmowane przez przedstawicieli tego kierunku w ekonomii, tj. Ronalda H. Coase'a, Douglassa C. Northa i Oliviera E. Williamsona. Nowatorstwo ekonomii instytucjonalnej polega na wykorzystaniu różnorodnych szkół i nurtów myślenia ekonomicznego, postrzeganych wcześniej jako alternatywne. Problem efektywności ekonomicznej i alokacji zasobów, dominujący zawsze w ekonomii ortodoksyjnej, pozostaje dla nowych instytucjonalistów kryterium ekonomicznej analizy, ale dostrzegają oni, iż może on być skutecznie analizowany i rozwiązywany jedynie przy uwzględnieniu instytucjonalnego otoczenia. Oznacza to konieczność badań interdyscyplinarnych i ponowne zainteresowanie ekonomistów zjawiskami, będącymi przedmiotem badań innych nauk społecznych: prawa, politologii, historii gospodarczej i etyki. Propozycje metodologiczne nowych instytucjonalistów,

ich swoisty eklektyzm – to niezwykle inspirujący i obiecujący punkt wyjścia analizy dla teorii rozwoju i transformacji gospodarczej, z którymi można wiązać nadzieje na skuteczniejsze rozwiązywanie problemów współczesnego świata.

W artykule zatytułowanym *kształtowanie się świadomości globalnej a rozwój myśli ekonomicznej* autorka prześledziła wpływ myśli ekonomicznej na kształtowanie i rozwój świadomości globalnej. Przedmiotem rozważań jest wykorzystanie poszczególnych teorii ekonomicznych przez twórców wczesnych opracowań globalnych. Idee ekonomiczne miały wpływ na problematykę globalną i dotyczyły samej oceny procesu wzrostu gospodarczego i uprzemysłowienia, wykorzystania zasobów naturalnych i kwestii demograficznych oraz pozaekonomicznych skutków podejmowania działalności gospodarczej. Przeprowadzona analiza dowodzi, iż główne źródło inspiracji stanowił tu dorobek ekonomistów klasycznych (koncepty T. R. Malthusa, D. Ricardo, J. S. Milla), choć pewne odniesienia można wskazać również w myśli późniejszej (W. S. Jevons, A. C. Pigou). Stosunkowo niewielką rolę odegrała natomiast współczesna ekonomia ortodoksyjna.

Celem ostatniego w tomie opracowanie (*Polityka rolna Wspólnot Europejskich*) jest charakterystyka najważniejszych aspektów funkcjonowania polityki rolnej Wspólnot Europejskich oraz społeczno-ekonomiczne skutki jej realizacji na przykładzie wybranych krajów członkowskich Unii Europejskiej. Przeprowadzona analiza pozwoliła na sformułowanie wniosku, że protekcjonizm rynkowy przynosi pozytywne efekty produkcyjne i strukturalne, ale przyczynia się jednocześnie do ujawnienia się nowych negatywnych zjawisk, takich jak nadprodukcja płodów rolnych, polaryzacja dochodów farmerów, degradacja środowiska naturalnego i społecznego środowiska wiejskiego. Intensyfikacja produkcji rolnej stanowi też zagrożenie dla zdrowia człowieka.

Janusz Skodlarski